

Валерій КОПІЙКА,
доктор політичних наук, професор,
директор Навчально-наукового інституту міжнародних відносин
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

ІНСТИТУТУ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН — 80 РОКІВ!

Для європейських університетів вісімдесят років — вік невеликий, але не для академічної школи міжнародних відносин, яка вперше заявила про себе лише близько століття тому. Для міжнародників вісімдесятирічний ювілей свідчить про приналежність до когорти перших — тих, хто створював окрему галузь знань і вищої освіти. Дві світові війни переконали суспільство, що міжнародні відносини потребують пильнішої уваги, спонукали до ґрунтовного вивчення їх як окремого й самостійного предмета наукових розвідок. В міжвоєнний період це зумовило створення кафедр, факультетів, шкіл, а власне Друга світова війна зробила цей академічний рух по-справжньому глобальним.

Початком історії Інституту міжнародних відносин (ІМВ)¹ є воєнний 1944 рік, коли на підставі наказу наркома освіти УРСР від 18 жовтня 1944 року в Київському університеті було відкрито новий факультет — міжнародних відносин. Наша держава тоді ще не повернула собі незалежність, була несамостійною частиною радянського простору, проте вже заявила про себе на світовій дипломатичній арені. Учасниця повоєнного врегулювання в Європі, країна-фундаторка ООН... І нехай лише формально автономність, але справжня дипломатична робота. Українські дипломати тої доби були серед засновників ІМВ, а перші його випускники долучилися до вітчизняного дипломатичного корпусу, заклали підвалини української науки в галузі міжнародних відносин і міжнародного права, закріпили Україну на мапах міжнародної дипломатії.

¹ Нині — Навчально-науковий інститут міжнародних відносин (ННІМВ) КНУ імені Тараса Шевченка.

Перший випуск факультету міжнародних відносин, 1949 р. (© архів ННІМВ КНУ імені Тараса Шевченка)

The first graduation of the Faculty of International Relations, 1949 (© archive of the Educational and Scientific Institute of International Relations of Taras Shevchenko National University of Kyiv)

Упродовж 70-х та 80-х років інститут набув нового подиху: разом із українськими в його стінах навчалися студенти з усього світу. Це були представники країн Азії, Африки, Латинської Америки, а також Східної Європи. Тисячі вихідців із різних континентів згодом стали випускниками й амбасадорами інституту — а водночас і носіями знань про Київ, українців, Україну. Диплом закладу отримали громадяни більш як 90 країн світу, і це одна з найбільших представницьких спільнот випускників-іноземців поміж українських університетів.

З відновленням незалежності України розгорнуто й нову сторінку в історії ІМВ. На початку 90-х років закладу надано статус інституту, відкрито підготовку за новими спеціальностями, він значно зріс з огляду на кількість викладачів, дослідників і, звісно, студентів. Справа, яку розпочинали з одної кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики і єдиного напрямку міжнародних відносин, переросла в потужний освітній і науковий центр з розгалуженою структурою, розвиненою матеріально-технічною базою, сильним науково-педагогічним потенціалом та сучасною системою організації навчального процесу.

Серед основних завдань інституту — подальша ефективна реорганізація системи управління освітнім процесом, зокрема і дебюрократизація, забезпечення автономії в поєднанні з підвищеною відповідальністю, закріплення статусу інституту як центру підготовки професіоналів, здатних зробити вагомий внесок у прискорення модернізації нашої країни. Станом на 2024 рік у закладі навчається 2200 студентів, близько 100 з яких — іноземні громадяни із 20 країн світу; понад 300 осіб здобувають другу вищу освіту в заочній магістратурі та на відділенні післядипломної освіти. У складі інституту — 11 спеціальних кафедр та загальноінститутська кафедра іноземних мов, Центр іноземних мов, Центр арабських студій, Центр АСЕАН, лабораторії технічних засобів навчання, інформатики та обчислювальної техніки, методичного і видавничого забезпечення навчального процесу, наукова бібліотека.

Пріоритетним напрямом ІМВ вважає гарантування найвищої якості освітнього процесу як запоруки підвищення його конкурентоспроможності на українському і світовому ринках освітніх послуг. Зокрема, це означає впровадження сучасних освітніх програм, розбудову внутрішньої та зовнішньої системи забезпечення якості освіти, нові моделі підготовки фахівців. Сьогодні можна стверджувати про існування стійкої тенденції визнання диплома випускника Навчально-наукового інституту міжнародних відносин на рівні з відомими закордонними закладами вищої освіти.

Висока якість освіти, здобутої у стінах інституту, забезпечує найважливіше для кожного випускника — гідне місце у суспільному житті, максимальну реалізацію фахових можливостей, досягнення лідерських позицій в обраній спеціальності.

Основою цього є яскраві та змістовні, сповнені традицій і досвіду поколінь історія й сьогодення ННІМВ як підрозділу кращого університету України європейського зразка. Тут класична вища школа з її фундаментальними науково-педагогічними підходами органічно поєднується з новітніми методиками викладання та наукового пошуку, дієвою дипломатичною практикою, що втілюються в англійських програмах, програмах подвійних дипломів, майстер-класах провідних фахівців у розрізі окремих освітніх проектів, ярмарках вакансій тощо.

Гармонійне поєднання зазначених чинників, безумовно, й сприяло перетворенню інституту на кузню з підготовки фахівців-міжнародників для нашої країни та світу, серед яких — Президент України (2014–2019 рр.) Петро Порошенко, Президент Грузії (2004–2007; 2008–2013 рр.) Міхеїл Саакашвілі, семеро керівників українського МЗС, очільники низки інших міністерств та відомств України, парламентарі, глави закордонних дипломатичних установ нашої держави. Перелік значно розширюють також глави парламентів, міністри, відомі політики та дипломати іноземних держав.

Зустріч Міністра закордонних справ України Дмитра Кулеби зі студентами та викладачами ННІМВ КНУ імені Тараса Шевченка (© МЗС України)

Meeting of the Minister for Foreign Affairs of Ukraine Dmytro Kuleba with students and faculty of the Educational and Scientific Institute of International Relations of Taras Shevchenko National University of Kyiv (© MFA of Ukraine)

У стінах інституту сформовано наукові школи у галузі міжнародних відносин, міжнародних економічних відносин та міжнародного права.

Широкомасштабна агресія росії проти України зумовила перед ННІМВ нові виклики, а саме — збереження професорсько-викладацького та навчально-допоміжного складу, студентської спільноти, належного рівня освітнього процесу. Однак навіть за умов війни інститут дбає про покращення якісних показників навчання. Зростання якості освіти, підвищення її конкурентоспроможності на світових ринках освітніх послуг передбачає, зокрема й нові стандарти на базі компетентнісних підходів.

Сьогодні діяльність ННІМВ важко уявити без багаторічних плідних відносин із Генеральною дирекцією з обслуговування іноземних представництв. Підписана 18 листопада 2021 року угода про співпрацю між нашим університетом і ГДІП стала важливим кроком у зміцненні взаємодії, що сприяє реалізації численних спільних ініціатив.

Завдяки активній співпраці з Генеральною дирекцією наші студенти отримують унікальні можливості для проходження практики, що допомагає їм збагачувати досвід і практичні знання у сфері дипломатії. Спільні наукові конференції, презентації книг, семінари та круглі столи значно розширюють горизонти наукових досліджень і забезпечують платформу для обміну досвідом між вченими, дипломатами та студентами.

А надто важливо, що діяльність ГДІП не лише забезпечує належне функціонування дипломатичних інституцій в Україні, а й сприяє розширенню науково-освітнього потенціалу нашої країни на міжнародній арені. Інсти-

тут високо цінує співпрацю з ГДП, яка дає змогу готувати нове покоління дипломатів, що гідно представлятимуть Україну у світі.

Інститут — це місце, де панує натхнення навчатися і задоволення від процесу пізнання. Цей творчий стан наповнює життя юнака чи юнки змістом, гартує особистість, формує її світогляд та громадянську позицію. Тут народжується відчуття впевненості завдяки здобутим знанням, на які можна опертися в житті.

Вдячність за отримані знання, їх ґрунтовний теоретично-прикладний рівень, тісна співпраця студентів з кафедрами і викладачами є основою міцної корпоративної єдності та патріотизму випускників ННІМВ.

Навчально-науковий інститут міжнародних відносин сьогодні — це визначальний складник життя сучасної успішної молодої людини. Це мудрість і глибина знань, які передає молоді потужний і висококваліфікований професорсько-викладацький склад, а також дієвість і турбота адміністративно-технічного персоналу.

Vivat Academia!

Зі святом тебе, Інституте!

Valerii KOPIIKA,
*Doctor of Political Science, Full Professor,
Director of the Educational and Scientific Institute of International Relations
of Taras Shevchenko National University of Kyiv*

INSTITUTE OF INTERNATIONAL RELATIONS TURNS 80!

Abstract. The author describes the historical stages of the development of the Educational and Scientific Institute of International Relations, pointing out the peculiarities and changes in the Institute's functioning depending on the trends and challenges of a given time. He outlines the Institute's structure, composition, scientific schools, priority directions, and core objectives.

The author points out that the Educational and Scientific Institute of International Relations of Taras Shevchenko National University of Kyiv offers a harmonious blend of classical higher education with innovative methods of teaching and academic research as well as effective diplomatic practice. Today, the Educational and Scientific Institute of International Relations is Ukraine's leading institution for training international relations specialists who go on to work in Ukraine and other countries of the world. Its graduates include Ukrainian President (2014–19) Petro Poroshenko, chiefs of the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine and other Ukrainian ministries and agencies, parliamentarians, heads of foreign diplomatic missions, etc.

According to the author, Russia's large-scale aggression brought a series of new challenges in addition to the Institute's traditional tasks — preservation of the faculty and supporting staff, the student community, and the adequate quality of the educational process.

In conclusion, the author underlines that today, the Educational and Scientific Institute of International Relations is a formative stage in the life of a successful young person.

Keywords: Educational and Scientific Institute of International Relations, diplomacy, international relations specialist, educational process, education challenges.